

Beleidsplan Stichting Vrouwenopvang Nederland 2025 – 2030 **CONCEPT**

Amersfoort, oktober 2024

Doelstelling

De brede doelstelling van de Stichting VON is op een betekenisvolle wijze bijdragen aan de aanpak van huiselijk geweld in Nederland. Het doel van deze aanpak is huiselijk geweld zoveel mogelijk voorkomen en de slachtoffers helpen door een integraal hulpaanbod, gericht op herstel en participatie in de samenleving. De kinderen maken nadrukkelijk deel uit van dit brede hulpaanbod.

Landelijk bereik

Voor de Stichting VON zijn de vrouwenopvang instellingen de natuurlijke samenwerkingspartners om deze doelstelling waar te maken. De ondersteuning van de Stichting VON richt zich in eerste instantie op het bieden van ondersteuning aan de vrouwenopvang in Nederland. Via deze instellingen draagt de Stichting VON bij aan een ondersteuningsaanbod dat toegankelijk is voor alle inwoners van Nederland.

De vrouwen, mannen en kinderen kunnen tijdelijk bij een opvangorganisatie verblijven. Ze kunnen gebruikmaken van basisvoorzieningen als crisisopvang, een individueel hulpverleningstraject, hulpverlening aan de kinderen en nazorg. Hierbij wordt eerst bezien of regionale opvang in de eigen regio mogelijk is. Indien dit niet op veilige wijze gerealiseerd kan worden, wordt gebruikgemaakt van bovenregionale opvang (landelijk stelsel). Ten slotte kan, indien mogelijk, hulpverlening ook ambulantly plaatsvinden.

In Nederland zijn 35 gemeenten via de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) aangewezen om deze opvang mogelijk te maken. De gezamenlijke wethouders van deze centrumgemeenten hebben bij herhaling uitgesproken dat zij verantwoordelijk zijn voor het in standhouden van een goed landelijk stelsel voor de aanpak van geweld in huiselijke kring. Zo hebben gemeenten en vrouwenopvang organisaties het Beleidskader bovenregionale plaatsing in de vrouwenopvang¹, die afspraken over de bovenregionale opvang bevatten, in 2024 geactualiseerd.

Landelijke kwaliteitsstandaard: keurmerk 'Veiligheid in de Vrouwenopvang'

De vrouwenopvang heeft vanaf 2018 het initiatief genomen om ervoor te zorgen dat de veiligheid in het genoemde landelijk stelsel op een kwalitatief verantwoord niveau is geborgd door de inrichting van een [keurmerk: 'Veiligheid in de vrouwenopvang'](#). De Stichting VON heeft door middel van een eenmalige subsidie bijgedragen aan de totstandkoming van het normenkader, dat de basis is voor het keurmerk.

Het primaire doel van het keurmerk is het bieden van een waarborg van kwaliteit en veiligheid in landelijke samenhang. Dit is in het belang van vrouwen én mannen (en hun kinderen) die door opvangorganisaties bediend worden. Het keurmerk moet leiden tot vertrouwen en tevreden 'klanten'. Het keurmerk staat voor een garantie van veiligheid voor cliënten in het landelijk stelsel

¹ Originele naam van dit beleidskader was 'Beleidskader landelijke in-, door- en uitstroom crisisopvang en opvang acute crisissituaties van slachtoffers huiselijk geweld in de vrouwenopvang' (2016)

van de opvang. Dit betekent gegarandeerde kwaliteit en veiligheid bij de afzonderlijke opvangorganisaties.

Samenwerking

De aanpak van huiselijk geweld is vanaf het begin van deze eeuw aanzienlijk verbreed. Bij de oprichting van de Stichting VON behoorde de vrouwenopvang in Nederland tot de pioniers. Nu zijn Rijk, gemeenten, politie, justitie, Veilig Thuis en vele andere organisaties betrokken bij de aanpak van huiselijk geweld. De Stichting VON werkt met al deze partijen samen om haar doelstelling waar te maken.

De positie van kinderen in de opvang is cruciaal. Vanaf 2016 is de verbinding gelegd met de aanpak van kindermishandeling. Mede op basis van het advies van de heer Lenferink (2017) is er binnen de sector steeds meer aandacht voor kinderen en jongeren als zelfstandige individuen met een eigen hulpvraag waarin moet worden voorzien. Dit sluit aan bij het VN-verdrag inzake Rechten van het kind. (VN, 1989). Het hulpaanbod is eveneens verbreed. Er is een brede consensus onder alle partijen over de noodzaak om sterk in te zetten op de preventie en het zoveel mogelijk voorkomen dat slachtoffers opvang nodig hebben.

Voor het duurzaam stoppen van huiselijk geweld is rond 2020 systeemgericht en integrale hulpverlening de norm geworden. Dit betekent in de praktijk dat slachtoffer, pleger en eventuele kinderen betrokken worden in de hulpverlening en dat hulp vanuit verschillende organisaties op elkaar is afgestemd. Samenwerking in de praktijk tussen vrouwenopvang, (volwassen- en jeugd-)GGZ, jeugdzorg, wijkteams, Politie en andere partners in de veiligheidssamenwerking is geïntensiveerd, maar is nog altijd een groeiproces.

De vrouwenopvang vormt een belangrijke partner in de aanpak van huiselijk geweld. In 2024 bestaat de vrouwenopvang 50 jaar. Naast de focus op directe veiligheid bij ernstig huiselijk geweld, stelt de vrouwenopvang zich ook ten doel het geweld duurzaam te stoppen en overdacht van geweld op de volgende generatie te voorkomen.

Ondanks dat longitudinaal onderzoek² uitwijst dat geweld afneemt en in gevallen ook stopt binnen een hulpverleningstraject, wordt er elke 8 dagen een vrouw vermoord door iemand uit de huiselijke kring.³ Dodelijk geweld door een (ex-)partner treft vrouwen bovenmatig veel. Binnen de aanpak van huiselijk geweld is om die reden gendersensitiviteit belangrijker geworden en heeft de term 'femicide' landelijke bekendheid gekregen. In 2024 lanceerde het Rijk het plan van aanpak Stop Femicide!.

Terugblik 2020-2024

De voornaamste activiteit van de Stichting VON in de periode 2020-2024 is geweest het bijdragen aan een betere kwaliteit van de opvang van de slachtoffers van huiselijk geweld in Nederland op het moment dat zij een beroep moeten doen op veilige opvang.

In 2019 is besloten dat de Stichting VON de eigenaar zal zijn van het keurmerk. De vrouwenopvanginstellingen zijn allen lid van de Vereniging Valente. Aangezien een keurmerk niet gebonden kan zijn

² <https://www.verwey-jonker.nl/publicatie/kwestie-van-lange-adem/>

³ In de periode 2018-2022 zijn er volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) 172 van de 217 gedode vrouwen omgebracht door iemand uit de huiselijke kring.

aan het lidmaatschap van een Vereniging maar openstaat voor iedere partij die meent in aanmerking te komen voor het keurmerk, lag het voor de hand dat de Stichting VON als neutrale partij, het eigenaarschap op zich zou nemen. Over de uitvoering, administratie, onderhoud en beheer heeft de Stichting VON afspraken gemaakt met het Keurmerk Instituut en de Valente⁴.

In de periode 2020-2024 voert Stichting VON actief beheer uit middels een onderhoudscyclus en in samenwerking met een College van Deskundigen (CvD). Het CvD is opgericht in 2022 en bestaat uit vertegenwoordigers uit de brede sector van aanpak huiselijk geweld; naast vrouwenopvang zijn ook ervaringsdeskundigen, Veilig Thuis, gemeenten, VNG en het keurmerkinstituut vertegenwoordigd. Begin 2024 zijn de geactualiseerde versies van het normenkader en de handleiding uitgebracht.

De doelen uit het beleidsplan 2016-2020 zijn behaald:

- De positie van stichting VON is verstevigd door het eigenaarschap van het keurmerk. Stichting VON wordt binnen de sector vrouwenopvang genoemd in het kader van eigenaarschap en beheer van kwaliteitsontwikkelingen;
- Stichting VON heeft haar financiële positie verstevigd.

Er is ook bijvangst:

- Het keurmerk verstevigt de dialoog tussen vrouwenopvang en gemeenten over kwaliteit en bijbehorende randvoorwaarden, zoals bijbehorende inkoopafspraken;
- Het keurmerk heeft de maatschappelijke opvang geïnspireerd een normenkader voor kinderen te starten. Deze is in 2023 gerealiseerd.

Trends en ontwikkelingen

De Stichting VON ziet voor de komende periode de volgende trends en ontwikkelingen:

Landelijk

- Aanpak huiselijk geweld blijft ook bij het nieuwe kabinet onderdeel van het rijksbeleid, onder meer vanuit het plan van aanpak Stop Femicide! en het nationaal actieplan seksueel geweld;
- Spanning tussen wens van gemeenten tot meer gemeentelijke beleidsvrijheid en meer mogelijkheden tot integrale financiering en roep om gemeente overstijgende, landelijke coördinatie zodat er een samenhangend beleid ontstaat in de aanpak van huiselijk geweld. Het verdrag van Istanbul en de Europese Richtlijn⁵ roept hiertoe op;
- Vervolg op de gender neutrale Nederlandse aanpak van huiselijk geweld, in gang gezet mede door de adviezen van het GREVIO-rapport uit 2020;
- Gemeenten voorzien in 2026 een financieel ravijnjaar.

Vrouwenopvang

- De vrouwenopvang zal zich kwalitatief en kwantitatief blijven door ontwikkelen langs de lijnen van het keurmerk 'Veiligheid in de Vrouwenopvang';
- Ter versterking van haar hulpaanbod zal zij zich nog meer dan al het geval is, de samenwerking zoeken met de netwerkpartners. Zij zal zich daarin positioneren als expert in het bieden van veiligheid voor slachtoffers van huiselijk geweld met een hoog risicoprofiel;
- De vrouwenopvang heeft de ambitie om de opgebouwde expertise meer 'naar voren' te brengen; wijkteams helpen op casus- en kennisniveau;

⁴ Tot 2023 Stichting Valente, per 2024 Vereniging Valente.

⁵ Voluit: Europese Richtlijn ter bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (2024)

- De arbeidsmarkt krapte zal verder toenemen;
- Face-to-face hulpverlening zal steeds meer gecombineerd worden met digitale hulpverlening vanuit nut en noodzaak;
- De vrouwenopvang werkt aan het realiseren van duurzame borging van kwaliteitsontwikkelingen, waaronder deskundigheidsbevordering.

Stichting VON

- De Stichting VON behoudt en versterkt haar landelijke positie door het eigenaarschap van het keurmerk 'Veiligheid in de vrouwenopvang'.

Financien

Werving van inkomsten

Op basis van een vastgesteld verdeelmodel dragen (aspirant) keurmerkhouders bij aan het dagelijks beheer en onderhouden van het keurmerk. Jaarlijks brengt Stichting VON deze in rekening. Vanaf 2024 is de bijdrage verlaagd en daarmee gelijkgetrokken aan de kosten die er vanuit de eerste praktijk jaren zijn.

Beheer en besteding van het vermogen van de instelling

Stichting VON koopt de volledige administratie in bij Vereniging Valente. Dit betekent:

- de postadministratie incl. die voor het keurmerk
- de financiële administratie
- het opstellen van jaarrekeningen
- relatiebeheer met Belastingdienst i.v.m. ANBI status
- het onderhouden van de webpagina van VON gekoppeld aan de website van Valente
- het publiceren van de jaarrekeningen op de website
- het adviseren ten aanzien van het meerjaren beleidsplan, jaarlijkse activiteitenplan en begroting
- het voorbereiden en notuleren van de bestuursvergaderingen van de Stichting VON

Stichting VON heeft het Keurmerkinstituut gecontracteerd voor het uitvoeren van het dagelijks beheer van het keurmerk.

Reserves

De reserves blijven gelijk bij continuering van de huidige werkwijze. Voor de periode 2025-2029 is vooralsnog geen concrete besteding van de reserves beoogt. Stichting VON houdt de reserves in stand om flexibel in te kunnen spelen op planvorming binnen de periode van dit meerjaren beleidsplan.